

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. core spondinti ai nostri, si de a dreptulu la Redactiune Stationgasse Nr. 1, unde sunt a se adresá si corespundintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea seu speditura; câte vor fi defrancate, nu se vor primi, éra cele anonime nu se vor publica

Pentru anuncie si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde câte 7 cr. pe linia; repetirile se facu cu pretiu scadiuta. Pretiulu timbrului câte 30 cr. pentru una data se antecipa.

de de doue ori in septemana: **Joi-a** si **Dominec'a**; éra candu va pretinde importantia materieloru, va esi de trei séu de patru ori in septemana.

Pretiu de prenumeratiune,
pentru Austria:
anu intregu . . . . . 8 fl. v. a.
diugetate de anu . . . . . 4 fl. v. a.
patrariu . . . . . 2 fl. v. a.
pentru Romania si strainetate:
anu intregu . . . . . 12 fl. v. a.
diugetate de anu . . . . . 6 fl. v. a.

Budapesta, in 9 maiu 1874.

Dupa o depesia telegrafica in foile straine de ieri, Camera Romaniei alalta ieri si-a deschisu sesiunea extraordinara, ministrulu-presiedinte **Lascaru Caragiu** cetindu unu mesagiu domnescu, prin care se anuncia, ca au se se propune proiecte de legi finantiali si economice.

„**Ung. Lloyd**“ sustiene scirea, despre carea noi am amintitu dejá atunci candu am adusu la cunoscinti'a publicului nostru convocarea Camerei la sesiune extraordinara, cumca unu obiectu principale a deliberatiunilor ei are se de *causa junctiunilor linieloru ferate romane cu drumurile de feru unguresci*, nume la *Orsiova-Vercerova* si *Brasiovu-Predelu*. Noi in acésta privintia avisámu scirea, de carea luámu notiitia mai vale.

„**P. Lloyd**“ de ieri demanétia ni puse ca pozitivu, cumca unu consiliu de ministri, ce a avutu locu alalta-ieri, a decisu convocarea congresului serbescu Carlovétiu in vér'a anului curinte, pentru scopulu principale d'a alege patriarchu.

Candu cetimu atare scire, noi nu etemu de cátu se ne mirámu, cum acésta afacere s'a potutu traganá si amenáta'ta'tu! De altmintrelea convocarea congresului serbescu nationale si preni ne interesédia fórté de aprópe, fiindu avemu inca multe cestiuni de regulu impreuna, cestiuni remase, si resp. *cate din despartirea ierarchiei* este, ca chiar sínódele nostre eparchiali de estu timpu, ocasionalminte luá conclusioni, de a starú la naltulu regimu pentru convocarea congresului serbescu.

Mai multe foi, chiar si guvernamentali, precum d. e. „**Reform**“ si „**Magy. Politika**“, adusera ieri demanétia scirea, cumca — *causa liniei ferate de Temesiora la Orsiova si a junctiunilor cu lini'a romana, alalta-ieri s'ar fi decisu — nu fora mare lupta din partea ministeriulu magiaru.*

Concesiunea ar fi acordata societati austriace a drumurilor ferate de statu, si adeca precum a cerut'o acésta, de la *Temesiora prin Lugosiu si Caransebesiu*, cu legatur'a la *Orsiova-Vercerova*; s'ar mai fi acordatu inca urcarea garantiei de statu cu unu millionu de florini, dar acésta astfeliu, ca nóu'a linia se íee impreuna cu intréga retiú'a din Ungaria a acelei societati, si asiá la garanti'a cumulativa, acordata partii dejá in activitate, s'a mai adausu prelunga lini'a nóua — inca acelu millionu.

Acésta concesiune, pre cum o considerá foile unguresci, este unu enorme sacrificiu pentru statulu ungurescu, dar calamitatea si perplessitatea finantiale a tieriei a constrinsu pre regimu a o face. Ca unu felu de recompensa si resp. angajari se amintesc, ca totu de o data, principiulu — s'a decisu si junctiunea la *Brasiovu*; mai de parte — ca s'a respinsu societatei austriace de statu precesiunea si respective gagiulu, ce i s'a statu incuviintiatu prin *Tisza-Kerkápoly* in 1871, pentru lini'a — *Kikinda-Pan-tiova*.

„**Pester Lloyd**“ de a séra scie se spuna tóte amenuntele acestei concesiuni, si limbajulu de care se serva, nu lasa nici cea mai mica indoieála ca este line informatu.

Dupa ale lu: revelatiuni — conce-

siunea suna, ca essecutarea liniei *Temesiora-Orsiova* se va poté intreprende mai — *dupa-ce va fi asecurata concesiunea junctiunei cu lini'a romana la Brasiovu si la Orsiova*. De la acésta concesiune incependu, in timpu de 3 1/2 ani lini'a *Temesiora-Orsiova* si cu junctiunea la *Vercerova* va trebui se fie terminata.

Ast'a va se dica ar fi formul'a, cu carea junctiunea la Brasiovu s'ar pune de conditiune numai in teoria; cáci de essecutarea aceleia, intre imprejurárele nostre politice si finantiali — nu poté se fie nici vorb'a.

Foile se vaiera infricosiatu, ca tier'a este devenita préda societátiloru straine, cari o esplotédia fora mila. Ei bine; dar — cine este vin'a?! de la 1867 in cóci mereu am reflectatu pre domni magiari, ca au se devina la acésta dóga.

Scirile ce pe fia-care dia mai vertosu prin telegrafu, sosescu din *Spania*, facu marturia — nu numai despre gréu'a lovire ce au suferitu Csrlístii de 10 dile in cóci, ci si despre dissolutiunea si descuragiarea ce ii-au cuprinsu. In astfeliu de situatiune, ingrigirea loru principale este astadi, a-si concentrá poterile cáte li-au mai remasu impreuna — la *Durango*, pentru d'a aperá depourile si fabricele de arme, ce se afla in *Piascenzia* si *Eybar*. D'alta parte comand'a ostiiloru republicane, lucr'a a compune colóne mobili, cari din tóte partile se persecute si nimicescu bandele ce incepu a listiloru.

Cei-ce cunoscú mai de aprópe situatiunea, asiá spera, ca — pana pre tótna tier'a Spaniei va fi curatita de bandele pretendintiloru. Presiedintele *Serano* se se fie sprimatu dupa invingerea armeloru republicane, ca indata ce tier'a va fi curatita de turburatori, poporul va fi chiamatu, a decide elu in susi asupra sortii sale, respective asupra formei de statu.

Pesta, in 9 maiu n. 1874.

Dupa cum domniloru li place a se laudá intre sine, ca — „*au calcatu pe gutu*“ nationalitatiloru si agitatiuniloru nemagiare, si — *dupa cumu apoi cu buicile pline striga in lumea larga, ca tóta tier'a este magiara, ca — nime nici nu mai vré se scia de alta limba, alta cultura, altu interesu de statu: intocma asiá ei se indigna si infuria, candu ici colia totu resufa adevéru, si mai alesu candu in strainetate, naintea poporaloru — se spune si caracterisedia procedur'a barbara a stepanirei magiare batjocuritorie de umanitate, desconsideratorie de cele mai simple si naturali postulate de libertate individuale si nationale. Firesce a face volnicii si chiar barbarii facia de alte nationalitati, date préda discretiunei loru, nu se temu nici de Dumnedieu, nici se sfiescu de sine: dar — a luá lumea cunoscintiia de acelea si a le caracterisá si inferá de cea-ce sunt ele, — acésta dóre, — nu dóra pentru ca este nedreptu, acésta reconosciinta de securu nu o au domni nostri, — ci pentru ca acestia semtu si pricepu dependinti'a loru de la lumea straina si-si temu stepanirea — prin perderea creditulu si simpatiei in strainetate.*

De romani, de strigátele si vaerárele romane pentru sugrumare — mai pucinu li pasa; pentru ca astadi in intréga Europa Romanii Austro-Unguresci sunt cei mai parasiiti; Franc'a ne fiindu inca reorganisata, éra Italia fiindu aliat'a Germanismului, carele propriamente pórtá man'a barbara a domniloru magiari in contra nótra.

Ceva mai multu, — dar totusi, de candu vedutu din *Petropole* a Monarchului si a marelui seu profetu *Andrássy* — mai pucinu li pasa domniloru magiari strigátele slaviloru, mai vertosu ca acésta — *dupa impacarea Croatiloru — mai din partea pucineloru serbi se redica, se se redica cu multa energia.*

Cu atátu mai multu ii dóre, ii necagesce tremura chiar vaierarile *nemtiloru* si ale *slavoru*, si acésta nu numai pentru ca ele se faín *lumea germana*, naintea focului tocmele la care mai vertosu depinde domni'a mara discretionaria peste popóra, ci — mai vosu, pentru ca aceste vaierári si acusári si ahári se facu intr'unu touu si modu cum — *tu poporu nu ar cutesá se le faca, se facu cinu directu apelu alu umanitati si civilizatiunii, atacate de mórté prin órde barbare si copitórie!* Se facu, provocandu ajutoriulu, intrenirea poteriei natiuni germane in contra lbarismului magiaru!! Si — in fine se facu co m'ia de limbe de focu, cari resuna pana in o din urma casa nemtiésca si destépta intesarea si indignarea intregoi — *prime natiuni de astadi pre pamentu!!!*

Acésta sciindu, nu ne vom mirá de consintie. Dupa-ce indar s'a sfortiatu diarisit'a magiara-germana a combata si infrange agitatiunile sassiloru in strainetate, dupa-ce nici cu promisiuni vage, nici cu amenintiári s'abatece, domni nu fusera in stare a astupa gur'a strigatoriloru si alarmatoriloru, — acuma s-luara refugiuulu la — *ridiculu.*

In comitetulu delegatiunei magiare pentru afacerile esterne, dlu *Max Falk*, redactorele celui mai mare si mai respanditu diuriu *Magyar Nemzet* — chiar elu despre carele se dice, *ca are in mana cárm'a opiniunii publice la publiculu celu mane*, chiar elu renuntulu ovreu botesatu si magiarisatu — nu aflá absurdu si sub demnitatea sa si a corporatiunei, din carea face parte, a interpelá pre — *marele conto Andrássy, in privintia agitatiunei, ce in timpulu mai nou press'a germana din strainetate, a pus'o in scena contra Ungariei — pentru sassii din Transilvania, a agitatiunii, carea mistificandu adevéru, pune pre guvernulu magiaru intr'o lumina cu totulu falsa!*

Dupa unele repórté, dlu *Dr. Falk* se mai fie adausu si provocarea, ca — *marele Andrássy se intrevina in acésta privintia la stepanirea germana, — de buna séma pentru d'a pune pumnulu in gur'a pressei, dóra prin judecarea la câte 15 luni, si 3 ani, inchisóre pentru vatamarea neviolabilitatei magiare!* —

Unu lucru mai prostu, o nepotintia mai eclatantminte constatata in faci'a lumei — ca acésta, inca n'am vedutu! Diplomati'a Monarchici se fie interpelata pentru d'a se intrepune in Germania, ca se se astupe gur'a pressei germane in contra *siovinismulu magiaru!*

Este si acea o cutesare órba si nejustificabile din partea a totu potintelui de la „**P. Lloyd**“, ca se identice — *eschisivismulu, netolerantia, brutalitatea unoru ómeni nebuni — cu tier'a, seu cu intréga natiunea ungréscá. Agitatiunile nemagiare tóte — nu privescu tier'a si natiunea magiara, ci pre acei ómeni nebuni, cari si-au pusu in capu, ca se faca de o data, cu forti'a, magiari din milliónele de nemagiari, si acestui scopu utopicu, absurdu, nebulu, sacrificia tóte cele mai sacre interese ale tieriei si ale popóraloru ei!*

Dlu *Andrássy*, asiá se vede — ca pricepu absurdulu si ridiculu interpelatiunei, si deci se margini a incredintiá, ca — *stepanirea germana este absolutu straina acelei agitatiuni.*

Acésta dupa noi atát'a va se dica, ca — cu agitatiunile private *trageti-ve socotéla pre cale privata.*

Dar domni magiari, ori cátu se vor sverculi, nu vor scapá de atacuri grele in publicitatea si a tieriei si a Europei, pana ce nu-si vor schimbá politic'a barbara de sugrumare nationale.

Budapesta, in 9 maiu 1874.

Noi am mai observatu de repetite ori, si — *ér venimu a spune cu apesare de cuventu, ca foi'a septemanele „Osten“ din Viena, este inspirata de unu cugetu necuratu in contra nóstra, si mácar cátu ar imparé aceea favorabile opostiunei nostre nationale, in generalu, dupa ce ea acusi-acusi in parteculariu sémena ideie de desbinare intre noi, denunciandu fora temeiu, candu pre unu barbatu de frunte, candu o directiune publica nationale, candu chiar intréga natiunea nótra, si astfeliu — totu atátu de desu compromitendu-ne in faci'a cetitoriloru sei, ea in totale dóra ni face mai mare stricatiune de cátu servitiu.*

Am atinsu, ca acea fóia are o desclinita inversiunare asupra *Mocionesiloru*; din ce cauza? Ddieu ar scí! Destulu cá, ori unde poté, ea arunca câte o mintiuna prósta asupra — *celoru mai demni si mai stimati barbati, ce are astadi natiunea romana in Austro-Ungaria.*

Noi suntemu de parte d'a atribui acésta miserabile conduita chiar onorabilei Redactiuni dela „**Osten**“, ba — suntemu pré plecati a crede, ca acea nici ideia n'are de — injuri'a ce se face — nu atátu acelei ilustre familie, cátu mai vertosu natiunei romane, prin astfeliu de insinuatii nedemne. Cea-ce noi credem — ca v'ánu a furisitu de iesitu alu nostru — s'a veritu la „**Osten**“ si a sciutu amagi increderea onorabilei Redactiuni, de carea mereu abusédia — pe cont'a Redactiunei.

Astfeliu si in nrulu mai recinte, adeca de dominec'a trecuta, reportandu despre decurgerea sínódeloru eparchiali din *Caransebesiu* si *Aradu*, in dóue privintie ni face afronturi nejustificabili pentru o fóia ce pretinde a ni aperá cauzele cele mari nationale.

Antaiu — vine a ni mistificá, si apoi combata votulu in privint'a fonduriloru comune, a nume — cea mai naturele pretensiune a partitei liberali, ca adeca fondurile se remana administrate si folosite impreuna. Si aci „**Osten**“ prin amintirea dlui *Bartolomeu* si prin laud'a ce dá argumenteloru sale sfortiate, aréta cátu se poté de invederatu cumca intr'adeveru este preocupatu de unu spiritu necuratu.

Dar — a dóu'a, inca mai prostu i este reportulu despre cele din *Aradu*, unde atingendu desbateroa asupra aceleiasi cestiuni — dice vorbalminte: „*mai cu mare zelu a vorbitu in contra impartirei fonduriloru dlu Mocioni, carele totmai tiene in manele sale cea mai mare parte din acele fonduri, pre cari la casulu de despartire a fonduriloru, neconditiunatu ar trebui se le deé afara. Dlu Mocioni deci trebuid se-si impuna o mai mare reserva in acésta privintia.*“

Astfeliu de malitia si totu de o data obrasnica denaturare a adevéru — *abiá poté se fie lasata fora de o respingere cu indignatiune.*

Noi am aretatu la rondulu nostru, ca *Mocionescii* dejá au respunsu din detori'a loru la fondurile din cestiune peste 100,000 fi. si ca in scurtu timpu intrég'a suma ce mai detorescu va fi refuita. Acésta este cunoscutu — intocmai pre cum toti cáti au fost la sinodulu din *Aradu* pré bine sciu, ca — dlu *Aless. Mocioni* numai rogatu din tóte partile si-a redicatu vócea in contra impartirei fonduriloru, si ca — nu densulu a fost, carele a vorbitu cu celu mai mare zelu seu focu, cea-ce nici nu jace in natur'a sa.

Pentru ce deci respandirea in lume de atari miserabili scorniri, cari nu potu face,

de câtu a ne presentá in faci'a lunei de nematuri si — nemultiamitori.

Rogámu pre on. Redactiune de la „Osten“, intru interesulu seu si alu natiunei nóstre, sè incete cu publicarea de astfeliu de apucature miserabili.

Budapesta in 8 maiu n. 1874.

Nu incupe indoiela, cà intréga societatea Europei se afla intr'o stare de nesecuritate si neliniscire, pre cum alta data s'a observatu numai in ajunulu si presentirea de periclu imininte mare, periclu de *resbelu*.

Dar — in faci'a acestei aparitiuni, diplomatii nostri pe intrecute afirma la tóte ocaziunile, cumca — intielegerea reciproca si chiar cordialitatea între state — este cum nu potu fi mai perfecte.

Ei bine; cu câtu mai multu diplomatii afirmau, cu státu mai pucinu poporatiunile credeau. Acolo adeca am ajunsu, încátu lumea desamagita, tocmai aceea nu crede, ce se afirma mai cu mare positivitate de susu!

Dar — nici nu fora destula cauza lumea banuiesce pre politiciu din fruntea nogetieloru publice. Ce ajunge, cà ni vorbescu ministrii; si chiar monarchii despre armonia între poteri, candu d'alta parte faptele ni graiescu altmintre; candu anume pe intrecute vedemu armandu-se tierle din anu in anu totu mai multu!

Apoi mai veni maresialulu *Moltke*, in parlamentulu Imperiului germanu, la desbateresca asupra legii pentru armata, si respicá francamente, cà — cele castigate in resbelulu din 1870, cincii-dieci de ani vor trebui aperate cu arm'a!

Si cu tóte, chiar dileloru de curendu trecute a fost rezervatu, a constatá pericluulu, de care este amenintata lumea.

In cas'a de susu a parlamentulu Angliei, lordulu *Russell*, luni-a trecut, printr'o interpelatiune a provocatu atentiunea Ministeriului MSale britanice, asupra — nelinisciei ce tiene cuprinse spiritele, asupra armárilor, ce pretotindeniá, cu ruinaresca prosperitatei materiali a stateloru — facu principala sollicitudine a guvernialoru, si cupra pipairiloru secrete in drept'a si in stang'a — dupa aliantie! — Apoi i-a pusu intrebarea, cà deca recunósce aceste miscári, cugetatu-s'a asupra medilóceloru d'a impedecá turburarea pacii?

Derby, min. de la esterne, a recunoscutu essistintia caseloru de periclu, desi n'a crediutu pericluulu tocmai imininte, — promitiendu punerea tuturor silintieloru pentru d'a sustiené pacea si — tractatele!

Intr'aceca fósa cea mare, „*Times*“ din Londra, vine a descoperi lucru si mai caracteristicu. Ca bine informata, numit'a foia afirma, cà pre timpulu potrecerei regelui *Victore Emanuelu* in *Berlin*, *Bismark* i s'ar fi cáitu fórtu, càci n'a umilitu si slabitu mai tare pre Francia, punendu-i conditiuni si mai grele de pace, ba — ar fi indemnatu chiar pre regele Italiei, ca sè reclame restituirea *Nizzei* si *Savoiei*, pentru d'a gasi pretestu de resbelu, unde apoi Germania, impreunata cu Italia, s'o transtésca si despoia de nou pre biet'a Francia! Regele *Galantuomo* in sa, a respinsu insinuatuniunea ca unu omu de omenia, si — asiá s'a conservatu pacea!

Acestea, si inca multe asemeni planuri si descoperiri, dovedescu in celu mai eclatante modu, cà — pacea in Europa — asiá dicendu nici pe o luna nu este asecurata; fiindu cà, precandu Francia resufa resbunare si revangiu, si — nu astépta de câtu sè-si complete die armarea, — totu pe atunci *Bismark*, diu'a nóptea, cauta pretestu pentru d'a deschide cu o dia mai nainte resbelulu, cu scopu d'a trantí de nou si d'a slabí si mai multu pe Francia!

Ce este — între astfeliu de imprejurári mai naturale, de câtu cà la binele poporaloru — nime nu cugeta, de acest'a — numai cu vorbe góle se ingrivescu politiciu cei de la potere; ér fruptele tiereloru si flórea poporatiuniloru — se sacrificá fantomei resbeloru viótorie, pe cari mereu le pórtá in anim'a loru —

Si aci par' cà am fi aflatu inca unu isvoru între cele multe ale calamitatiloru, de cari sunt bantuite popórale Europei, dar desolinitu ale Austro-Ungariei de 7—8 ani in cócia. —

Prusso-Germania, prin resbelele ce, — ei sè nu aiba intipuire despre ruinaresca 1866 si 1870, a apucatu pre domnia stestare economica a Monarchiei? Ei sè nu fieri ai nostri de chica si ni ii-a redicat primitu scire despre acele aspre loviri ale spinare, pentru ca sè-si aiba pururia la sortii, prin cari poterea capitalulu poporapusetiune cu noi cu totu, candu ór'a riurtiuniloru s'a redusu la diumetate, industri'a si economía rurale s'a slaitu pre unu dieceniul mai de susu ale societatei industriale — poterea de cástigu, spiritulu de intreprindere si capacitatea de operatiuni pe terenulu economic — in generalu, au scapatatu pon' la punctulu de ghiatia. In peturele cele mai de diosu ale poporulu dejá s'a instalatu estrema lipsa. In unele tienuturi a pruruptu langórea de fomete; mii de lucratori ambla in susu si in diosu fora ocupatiune; numerulu essecutiuniloru pentru dare — cresce pe fie care dina, si cu tóte acestea incassárele de dare aréta unu regresu inspaimentatoriu.“

Acést'a este viét'a nóstra de statulu, inainte? Sè nu véda ei, cum in peturile carea ni au croit'o *Andrássy* si cu *Ded Longay*. —

Strigari alarmatórie.

Pesta, in 8 maiu n. 1874.

Tóte foile magiare si magiarone — si astadi redicara versu inaltu, plangendu ca sè audia ceriulu si pamentulu, despre intemplete alalta-ieri in comisiune pentru mata a Delegatiunci unguresci!

Ei bine; dar — ce s'a intemplat, per numele lui Ddieu?!

Fórtu pucinu si — chiar nemic'a nou dlui *Kuhn*, ministrulu comunu pen resbelu, considerandu scumpete a tuturor ticleloru de nutrementu, a pretinsu ca rubric'a pentru alimentarea armatei, sè se tedie cu 2 $\frac{1}{2}$ millióne mai multu pe an viótoriu.

Atát'a — credemu, cà nime nu va tí de ceva essageratu, séu infricosiatu.

De secur nu; in sa — si érasu in sa, ca mitatea, la care ajunse tier'a prin pecat domniloru si man'a ceriului, — lips'a bancrutulu publicu ce ni ringeace diu'a nopi in facia, — desperarea poporaloru pent sarcinele grele si ne mai suportabili, — ac stea au cuprinsu pre unii dintre deputati pre multi dintre diaristi, si ei — dóra d'anima, dóra din precalculare, temendu-se a glori'a stepanirei magiare póte sè-si af curendu celu mai tristu finitu, — nu mai v sè scia de votarea de adausuri, de milliós — pentru nici unu scopu, carele nu este curai si de a dreptulu magiaru!

Armat'a comuna, de si compusa din fi nostri si sustienuta din sudórea nóstra, ce óra-ce nu este nici sub comand'a si nici sup stindardulu magiaru, — ea este straina, estea svabulu din Viena! Deci — péra mácar intréga, mai bine de câtu sè-i mai votámu

Alta ar fi, candu s'ar cere — buna óra pentru a redicá unu scopu, — unu *bulevardu* in capital'a magiara, locuita de nemti si de ovrei; — ah, pentru d'aldastea necesitati, generosulu magiaru — dá camasi'a din spatele — bietulu poporu!

Destulu cà — ginerariulu *Kuhn* a cerutu, c. *Andrássy* a spriginitu, si — maioritetea comisiunei, 14 contra 11 voturi, a votatu adausulu!

Domni din opusetiune au stáruitu, ca — deca scumpetea alimenteloru este mare, apoi armat'a sè se reduca, càci astadi, pre timpulu pacei celei deplinu asecurate, cum a laudat'o dlu c. *Andrássy*, si — pre timpulu alantieloru nóstre cu tota lumea, este multu mai usioru a reduce numerulu soldatiloru, de câtu — a scóte milliónele din pamentu.

Ei, dar dlu *Kuhn* a respinsu netmente si limpede, cà — nu este ertatu a reduce statulu de presentia alu armatei — nici mácar cu unu omu. Ér dlu conte *Andrássy* — a dechiaratu, cà tocmai pentru ca aliantia nóstra sè se cautata de cei poterici, trebuie sè ni cultivámu armat'a din dia in dia — totu mai multu.

Intre astfeliu de imprejurári — ce remanea patrioticiloru delegati din maioritete, de câtu a votá, cum li se cerea de susu?!

In fine — cà tier'a va solvi — firesce daca va avé de unde, — cu dóue-trei millióne mai multu de câtu alta data, — ce lucru mare! Ér — deca va fi sè nu aiba de unde, apoi — cine i-a datu si i va mai dá sutele de millióne imprumutu, i va dá si cele — inca dóue-trei.

Frumosu argumentu; in sa opusetiunea din sinulu guvernamentaliloru — une ori par' cà ea are sè se faca pre agitatorii si alarmatorii poporulu. Asiá buna-óra „*Ung. Lloyd*“, in nrulu seu de alalta-ieri demanétia, — intoná o voce, compusa numai din amaruru si din suspine, — o voce, carea deca ar fi esitu din alu nostru peptu, de securu ar fi tassat'o de — *tradat'oria de patria*!

„Domnului m. de resbelu *Kuhn* si dlui c. *Andrássy* par' cà le lipsesce priceperea despre interesele materiali ale popóraloru. Séu —

intre Serbi si Romani — se lucra aprópe de duoi ani.

Impartirea fapteca si finale, pre cum am anuciatu, a fostu completata sambata trecuta — ante si dupa amédiadi si totu in aceea dia sér'a *Babeiu* cu partea romana a calatoritu la *Aradu*, unde domineca si luni a urmatu preadrea la manele Epitropiei provisorie comune.

S'au pedatu — in trei siedintie parte ale Epitropiei, parte ale unei comisiuni ad hoc, de o camdata numai valorile in bani gat'a, in obligatiuni de statulu, in obligatiuni private ipotecari si in obligatiuni comunali, capitalisatórie de aucta.

Celelalte valori si acte, anume sutele de contracte comunali despre aucta 10 procentuale, apoi multimea de acte si protocoale evidentiali despre *restantie* si despre modulu impartirei si despartirei, precum si despre administratiunea provisoria delegationale, de unu anu si diumetate incóci, cuprinse tóte intr'o lada de peste o magia, — nu s'au potutu predá specialmintre, ci s'au predatu de ocamdata numai in totalu, pona candu s' va gasi si unu contabilu bunu, carele — nu numai se primésca, ci totu de o data sè *stadiede, essamine* si *reguledie vastulu materialu*. Dupa vastitatea, varietatea si insemnetatea acestui materialu, mereu agramaditu de 60 de ani incóci si — de locu dela inceputu destulu de reu manipulatu si prin urmáre a incurcatu, asiá se prevede, cà primirea si regularea lui in detaiu va cere intréga munca unu omu de specialitate — timpu de celu pucinu 6 septemani, si noi, precátu ni este conoscuta starea fonduriloru scolari primite, unde actulu de despartire la naltulu ministeriu de cultu si instructiune — a cerutu timpu de optu luni de dile pentru d'a fi essecutatu si aprobatu, — noi vom fi pré matiumiti, deca Epitropiei nóstre in timpu de unu anu de dile i va succede a se orientá deplinu in marele labirintu si a introduce o administratiune promta.

Deca pentru tóta lumea, si cea mai de prisca, inceputurile de afaceri nóue sunt grele, apoi pentru noi Romani, cari mai ieri n'avea ideia n'avea despre fonduri si administratiunea loru, si anume despre incurcári inveciate, carele — introducere a unei administratiuni promte si regulate este indoitu greu.

Recomandámu acest'a spre consideratiune publiculu interesatu.

In fine — ori cu câte greutáti, dar cu ajutorulu lui Ddieu — si acésta zala a comuniunei nóstre cu unu vecinu strainiu — desfacuramu.

Renunciarea la mandatu

a dlui *Dr Aless. Mocioni* — continá preocupá spiritele, mai vertosu in partu aradane, si a nume in cerculu Radnei; ér din parte interesata ni se pune intrebarea:

„deca motivele si consideratiunile, carele dederamu espresiune in nrulu 29 alu *Albina*, — sunt peste totu si ale dlui *Aless. Mocioni*, sunt a nume cu scirea si invoierea sa publicate.“

Respundemu: Redactiunea *Albinei*, de câte ori publica ceva in contielegere, purriá spune acést'a. Articulu din cestiune — nici este cu scirea, cu atátu mai pucinu cu aprobarea previa a dlui *Aless. Mocioni*.

Cu tóte acestea elu in fondu, adeca intru câtu splica, cum dlu *Aless. Mocioni* prin esperiintiele facute in timpu de siepte ani s'a convinsu, cumca — *presint'a si activitate sa in Diet'a ungurésca* — intru interesulu cassei pentru carea a intratu densulu in actia *Diet'a*, nu mai póte avé nici unu intieloru si nici unu folosulu, — intru atát'a, dupa cunosciintia ce avem, *esprime adaverulu*, intocmai pre cum lu-sente si pre cum ocaasionalmintre l'a pronuciatu si dlu *Aless. Mocioni*. — In specialu si parteculariu in sa, noi — totu dupa cunosciintiele ce avem despre modulu seu d'a cugetá — suntemu convinsi, cà densulu nu impartáiesce tóte argumentele, precum nici tóte espresiunile in modulu cum noi ne-am servitu de ele.

Este bine si chiar instructiv, a cundesc diferentiele, anume cele mai pregnanti; si fiindu cà ni s'a datu ocaziune, pré bucuram dámu lamurire.

Dóue puncturi ni s'au atinsu. Noi am disu, cà — desmagirea dlui *Aless. Mocioni* in privint'a ideiei ce densulu avea despre *Diet'a Ungariei*, a urmatu mai

Asiá „*Ung. Ll.*“ Dar lamentárele si in celelalte foi, pona si in unele guvernamentali, mergu peste tóta intipuirea!

„*Reform*“ se vaiera pentru servilismulu si pusilanimitatea domniloru delegati, cari — facia de guvernulu n'au curagiulu d'a aperá interesele bietei tieri, aduse la sapa de lemn! Dar totu „*Reform*“ dá spresiune plansorei delegatiloru pentru presiunea, ce face guvernulu asupra loru; — intocmai precum d'alta parte despre guvernulu se dice, cà s'ar plange amaru din caus'a cà delegatii — nu mai asculta de elu, nu se mai supunu orbisiu voiei sale!

Mai interesante este, cea-ce scrie, „*Magy. Politika*.“ Citámu numai câte-va de proba.

„Ei bine; noi pentru ca sè ne potemu radimá pe baionete, ne aruncámu in baionete!“

„*Creditulu ni e ruinatu*, — starea economica desperata, si — noi armámu si totu armámu!“

„Ni se dice cà — pacea este aperata, cà — cu tóte poterile juru inprejuru avem cele mai bune relatiuni; — ei bine, ce folosu, candu mereu ni se cere, sè ne enervámu in arme, ca si candu am stá in mediulu unu resbelu.“

„Séu dóra in epoc'a de pace a Europei, noi vrem sè tienemu resbelu cu noi in sine? — Inuptámu cu o potere visibile, dar necuprinsu, carea apésa asup'a-ni casu o crama.“

diatore, carele tóta averea si-a bagat'o in arme, instrumente gimnastice, tóte pentru de a-si otieli nervii, dar — a uitatu cu totulu, cà — mai are trebuintia si de nutrementu, fora de care, ori ce *Ercule* sè fia, flamandu nici spadá nu va poté-o redicá?!

„Este adeveratu, cà interesulu ambeloru partí ale monarchiei este pacea; dar — aperi dóme de o pace, carea costá mai multu de câtu resbelulu, carea ne mistuesce de víi, cu carea am ajunsu de — n'o mai potemu portá; nu mai potemu portá pacea, dar ce vom face in casulu unu resbelu?!“ —

Astfeliu se continua trei colóne lungi, si-apoi se incheia — apelandu la Delegatiunea magiara, ca — deca dlu c. *Andrássy* nu lucra la reducerea speseloru comune, apoi — sè-si faca ea detorintia, càci — naintea ochiloru li este, *desperat'a situatiune a tierii*!“

Éta fericirea magiara dualistica!!.....

Budapesta, in 9 maiu n. 1874.

Pré santi'a Sa, parintele nou numitu archiepiscopu alu Bucovinei, *Teofle Bendela*, domineca trecuta in 3 maiu a fost hirotonitu de episcopu in Sibíiu prin metropolitu nostru, parintele *Procopiu*, cu assistintia episcopiloru *Ioane* alu Caransebesiului si *Miron* alu Aradului.

„*Gazeta Tr.*“ din carea culegemu acést'a scire, ni mai spune, cà parintele *Teoflu* la sosirea sa, insocitu de trei demnitari bisericesci din Bucovina, a fost primitu in Sibíiu, in 1. maiu cu o intempinare onorifica, ér actulu hirotonirei s'a essecutatu cu tóta pomp'a; apoi adauge mam'a din Brasiovu:

„Fia de bunu auguriu acostu actu de mare importantia pentru Romani, care actu de la 1775 incóci se impliniá de straini, si acum prim'a data se intemplá prin Romani, barbati probati si confrati!“ —

Budapesta, in 8 maiu n. 1864.

Avemu sè ni intregimu reportulu ce feceram in nrulu penultimu despre fondurile scolari gr. or., de a cároru despartire si impartire

nu, candu mai fece si esperinta, ca aci
diar conceptele de onore nu se iau tocmai
mpulosu!

Acestu argumentu si — acosta enun-
tione, dlu Aless. Mocioni din nici unu punctu
vedere — n'o tiene permisibile; pentru ca
deci ea nu atinge de adreptulu Diet'a, ci
multu unele aparituni, resp. persoane din
sa, intrebuintiandu particul'a „aci, — to-
indirectminte ea s'ar poté reduce prin
va dora si la insasi Dieta, carea insa abso-
trebuie se fie neviolabile.

Acosta atitudine ilustra fragedimea cu-
lului barbatului nostru—facia de legelatiu-
patriei. —

Noi — din totu sufletulu apretiuimu
scititatea ideiei, cu carea suntemu de celu
depliu acord; — dar pre noi esperinta
tote dilele ne-a facutu mai pucinu scrupu-
intru aplicarea practica a ei. Acosta se
observa la toti diaristii, si se pote es-
prin multe plausibili argumente, cele-
— nu sunt la locu aici. —

Altu punctu.

Noi am scrieu la calcaniulu articulu
tru, ca — ar fi sub demnitatea unui Aless-
Mocioni, a romané in Dieta, numai
ca „de se certe cu ingamfatiu domni de la
re, ca si Babesiu si Mileticiu.“

Ar fi forte gresitu, a lua acosta vorbalminte,
presupune ca ar fi disu asiá cu invoirea,
pective ca ar avé aprobarea dlui Aless.
Mocioni. Ea este o ironia asupra antagonistu
nostri, cari mereu imputa lui Babesiu si
Mileticiu, ca — nu facu alt'a, de catu totu se
ta cu domni de la potere. — Aless Mocioni,
temu convinsi, ca nu cugeta asiá; elu —
ar enuncia nici intr'unu casu casi noi,
tru ca nu cumva cine-va se iee seriosu dife-
t'a ce se face intre densulu si noi. Dar
parerea nostra des-pre diferinta intre
la, am promis cu aceeași ocaziune, ca o
n splicá mai tardiu. —

Aduseramu este doue puncte, pentru ca
presu am fost reflectati la ele; dar — de
na s'ema se mai afla inca altele asemeni,
ra mai pucinu batatorie la ochi, despre
ori candu intrebati, cu positivitate vom
stare a spune, intru catu ele in forma si
socialisare — corespondu séu nu — cugetu-
facelui barbatu, despre carele am vorbitu,
despre carele cu placere damu desluciri
si candu, caci — avemu fericirea d'a-lu
seose bine —

B. Giula, in 5 maiu n. 1874.

Cine este chiamatu a indrepta moral'a
poporului, a-i inainta cultur'a a-lu conduce
stare materiale mai buna, — cu unu
ventu a-i mediloci fericirea pre pamentu?
cine altulu — de diosu de la trupina, de
preotii si invetiatorii poporului; éra de
de la culmea societatiu — stepanirile
celoru. Noi, cei din poporu, pucinu ne po-
nu ingrigi, pucinu, pre pucinu potemu pro-
miciá despre stepanire, caci aceea, mai ver-
intr'unu statu cu o constitutiune data
plinu pre man'a domniloru, nu aterna mai
nicu de la influinta nostra; cu atatu insa
multu ne interesamu, si trebuie se ne in-
samu de preotimea si invetiatorimea nos-
a. In asta privintia am apucatu si eu asta
condeilu. Preotulu nostru T. I. a treu-
la cele eterne; este deci se urme alage-
unui preotu, si aceea are a fi facuta prin
prin poporulu a caru bine moralu va fi
amarea lui. In interesulu culturale si alu
raiei noi trebuie se ne nisuiamu intr'acolu, ca
ulu se fie barbatu, care se corespondu catu
pote mai depliu chiamarei sale; unde va
se tienemu in vedere, ca — pre cum se suna,
a. Sinodu eparchialu diecesanu, in sesiunea
estu timpu, a decisu, ca protopopiatulu
dineului se-si mute scaunulu aici la noi, in
ula, si asiá se pote, ca protopopulu si preo-
u nostru se fie intr'o persona.*)

Ori cum s'ar transformá protopopiatulu
parochia nostra din Giula, suntemu in-
corati a ne ingrigi de timpuriu despre inte-
le nostre cele atatu de mari si esentiali,
a nume de regularea dotatiunei, si apoi
alagearea unui demnu pastoriu sufletescu.
tru ori ce intemplan, credu ca cei d'an-

*) Acosta nu e de crediutu. Protopopiatulu
destulu de mare, ca se aiba ne aperata trebu-
de unu omu intregu, numai pentru sine. Ci a fost
t'a, ca pamentulu parochiale din Giula va face
sustienerea si a unui preotu langa protopo-
Red

taiu pasi regulatori ar fi se se face prin Sino-
dulu protopopescu, si asiá atentiunea acestuia
diorescu a o provocá mai cu intetire.

Membrii sinodului protopopescu se nu-si
uite chiamarea cea santa, si intru implinirea
ei — se nu parda din vedere trebuintia si a
jurului acestui-a, caci dela acesti domni, de la
intieptiunea lor se astepta mai multu pen-
tru de a se convinge poporulu, ca constitu-
tiunea autonomiei nostre bisericesci este seri-
osa, este pentru poporu. Cu atata mai vertosu
ceremu apoi in gradulu alu doilea atentiunea
Venerabilului Consistoriu diecesanu, care pre
bine cunoce imprejurarile nostre din trecut,
si scie, ca noi fora unu preotu de plinu cali-
ficatu si bunu nationalistu, nu mai putemu
nici subsiste, cu atatu mai pucinu progresá.
Juru imprejuru cuprinsi fiindu de neamuri
straine, in numeru forte precunpenitoriu, nu-
mai desvoltarea unui spiritulu nationale forte
activu si cu consciintia de sine, ni pote da
poterea de lipsa spre a resiste procesulu de
dissolvare. De unde urma, ca noi si mai marii
nostri, acú in or'a suprema, deca avemu anima
romana in peptu si minte nesticata in capu,
trebuie se ne ingrigimu despre seriosulu in-
teresu alu esistintiei si culturale nostre na-
tionali.

Cu tota positivitatea potemu spune, ca
poporatiunea romana din Giula, care astadi
mai numera inca la 2500 de suflete, pre langa
o negrigire de sine, in timpu de 10 ani, de totu
pote se pera, caci ea deja se afla in scadere
rapede — si cu numerulu si cu averea.

Cine a cunoscutu poporulu romanu din
Orasiulu Giula nainte de 1848, pote marturisi,
ca atunci romanii erau la 5000 de suflete,
cu o averea peste 400 de patrarie sesionali in
estravilanu si cu mai cate altele averi fru-
mose; — insa astadi, precum — cu durere
spusei, abia numera 2500 de suflete, cu avere
de 70—80 de patrarie de sesiuni estravilane!
Apoi — la aceste perderi atatu de mari —
cine a fost caus'a? — N'asi dori se fia provo-
catu a areta acosta in publicu, caci ar trebui
se spunu si dovedescu lucru — care ar trage
dupa sine condamnarea unei clase, ce v're a
trece de conservatori'a natiunei.

Atata este ce asta data am voitu a
atinge in publicu, pentru d'a face intregu
Onor. publicu romanu martore, ca — in po-
poru esistu omeni, cari se ingrigescu de ma-
rele interesu comunu, numai se fie si autori-
tatile bisericesci competinti la inaltimea
chiamarii lor.

Unu Giulanu, fiu alu natiunei.

San. Nicolaulu-mare 2 maiu 1874.

La noi intristarea este generale si —
parte mare desperarea este la culme. In 29
si 30 aprile si inca ieri, adnosfer'a s'a prefa-
cutu de érna; in locu de primavéra — ne
aflamu tremurandu si stringendu-ne impeju-
rulu cuptoriului caldu. Vegetatiunile, cari
incepura a ne incanta cu sperantiele cele
mai bune, stau palite si prefacute in nesece
fantome ce prevestescu poporului o calami-
tate infricosiata! Epidemia colerei abia tre-
ch, si fometea va s'o inlocuiesca. La noi nu
este, a peritu tota sperantia, pentru unu
viitoriu, in care se avemu macar pane de tote
dilele; caci — este durerosu a vedé campiele
nostre sterili: sementia semenata in pa-
mentu nu a resaritu, pucin'a care de cu
primavéra a resaritu este palida!

Ce se mai face, cum se-si mai lucre —
economii nostri, pamenturile? A peritu pona
si voi'a, si poft'a de a mai pune plugulu in
pamentu, caci acest'a abia mai aduse catu se
acopera darea statului, carea i se ia cu for-
tia, incatu bietele frupte, abia adunate din
campu, — candu au si peritu, le-au dusu stri-
goii si balaurii!!

In aceste calamitati de tote dilele, tre-
buie se lapedamu cu totu dreptulu in ochii
guvernului dreptatea: ca elu este chiar ca si
economulu celu reu si lenesiu, carele si-mena
carii ne odichniti, nemancati, ca se demonstre
lumei, ca este in diligintie, — pona in fine
trebuie, vrendu ne vrendu, se-i vinda tigan-
ului cu — 2 fl. pentru pele!

Asia face si guvernulu cu poporulu;
lu-men a, lu-storce pana nu mai pote, si —
acum i pote vinde pelea, caci a slabitu,
a seracitu, este mai multu mortu de catu
viu! —

Pentru poporu guvernulu nu s'a ingri-
gitu nece candu, anume nu, ca veniturile lui
se fie in proportiune cu dările statului, nu

ca ore pote elu suportá si aruncurile de luesu
si de imprumuturi, pe a carora conta se face
la noi statu mare Europeanu — si incolo ge-
memu in nihilismu poternicu, si in fudulia,
fora parale, adeca facemu pe *parleoni modernii*!

Intrebamu cu seriositate pre inaltu gu-
vernulu nostru, se ni spuna ca, poporulu con-
tribuentu de la tíera — cari inbunatatiri a
primitu de eandu cu constitutiunea? Scolele
ni sunt derangiate ca si econom'a, justiti'a este
scumpa, tardia si — nesecura; administratiu-
nea politica tirana.

Statulu asiá credu, ca ar' trebui se aibe
osebita ingrigire de fantan'a aceea, din care
si-scote poporulu medilocene vietii. Ar tre-
bui se aibe economi esperti, practici, se-ii
face ambulanti spre a invetiá poporulu, dupa
imprejurari, despre natur'a pamentului si
variarea timpului. Dar nu totu emisuni,
inchisitiuni si totu felulu de spionagie, ca
se afe: cum, si de unde s'ar mai pute inventá
ore care noua dare pe spinarea poporului,
flamandu si saracitu. — Ei, apoi daca vom
face si merge totu pe acosta cale, atunci de
buna sama ne vom tredi intr'o buna demin-
otia, ca statulu nostru Europeanu, mare si
tare, este — bancrotu!

Dar si economii nostri facu destulu de
reu, ca pre pucinu pondu dau pe studiulu
economiei lor, unde li este tota vietia. Si
daca guvernulu nu se ingrigescu de elu, am
acceptá ca poporulu macar din esperinta de
tote dilele se traga ore care folosu pentru
prosperarea sa si pentru folosele pamenturi-
loru sale.

La noi se sustine o datina de econom'a,
care nece de cum nu pote coresponde cu im-
prejurarile timpului.

Semenaturile de tomna se esecuta in
lunile lui optovre, novembre si decemvre.
Acetea apoi se numescu *semenatura de tomna*.
— Acum intreb, cum se pote din aceste se-
menature tardie se acceptamu unu fructu bunu
si sanetosu?! Nu este posibil; caci semen-
tia venita in pamentu tardiu, nu pote resari,
caci frigulu de érna o pune in opréla, unde séu
va putredi, séu daca cumva ar muguri si
resari. ea totu nu va pute se aiba puterea d'a
se intienit si infrati.

Apoi tomna tardia de rondu nece are
putere destula de desvoltare, — candu iern'a
si gerulu se ivescu, caci atunci sementia de-
venita in desvoltare, ca mai multu fluida,
trebuie se se strice, si — care nu se strica,
aceea inghiatia in pamentu si remane bolna-
vita pona la ivirea sórelui de primavéra,
candu apoi resare si dá economiloru nostri
unu aspectu trist!

Economii nostri ar face mai bine, daca
dupa secerisulu de gráu, de locu ar semená,
pentru ca acosta sementia pe octobre se fie
verde, ca se pote pune radecini bogate si
intienit pamentulu; atunci, in acosta stare,
eu credu, ca multu mai pucinu i pote strica
ori care frigu si tempestate. —

Calamitatea de care suferu poporulu ro-
manu in aceste parti, me indamna se i dau acestu
svatu de econom'a, ca se putemu scapa de
seracia ce ne apesa. Eu atingendu reulu, as
teptu si mai multu dela altii, dora mai chia-
mati. —

Argus.

Din Varadia in Banatu, cu datulu aprile
a. c. domni: Vic. Popovicu, Jos. Caimanu,
Iohann Finke, Paulu Popovicu, Vasil. Branca,
Aadolf Korb, Petru Iorgovicu, in numele mai
multora, ni tramisera cu privintia la core-
spundintia publicata in nrulu 22 alu Albinei
totu din Varadia—o rectificatiune polemica
forte langa, cerendu-ni a o publicá intréga
si neschimbata.

Am doritu a satisfacé cererei, dar —
ni a fost absolutu neposibilu. La niscari hanu-
ele scurte, cam de diumetate colona, cari potu
se fie ne'ntemeiate, dar cari totusi nu ataca
pre nime a nume cu vr'o expresiune grosolana,
ce ar degradá si pre atacatori si pre atacati,
domnii sus numiti vinu a respunde in celu pu-
cinu 4—5 colone, adeca de 8—9 ori atata, unde
celu pucinu cate 20—30 de ori se servescu
de cele mai murdarie cuvinte, de cuvinte, ce
— numai in casuri de extrema necesitate, si
a nume spre a respunde la omeni, cari al-
tele nu pricepu — pote se fie iertatu si si
acosta numai atunci, candu vremu se li o
spunemu acosta pentru prima si ultima
data! —

Noi deci, a publicá in foia nostra atata
gramada de vorbe ordinari, fora nici unu fo-
losu, nici o invetiatura buna pentru cineva,
cu nici unu pretiu nu potemu lua responsa-
bilitatea facia de publiculu celu mare. Acea
limba si modalitate, cum indegetaramu, pote
se fie la locu intre dusmani de morte, —
intre fratii avisati a traí impreuna — este
o grea retacire.

Producemu deci numai cea ce este essen-
tia, cea ce se reduce la plansorile séu invinu-
rile redicate, si rogamu pre domnii tramitia-
tori se supuna fapt'a nostra censurei ori cá-
rei Redactiuni onorabili din lume, si se vor
convinge ca — am facutu totu ce pote fi per-
misu se face o Redactiune, ce se stima pre
sine, si-stima publiculu si — stima si pre
corespondintii sei. Deci — cuprinsulu, nu
tocmai pre scurtu — este:

„Sub anonimulu de „*Mai multi*,” in
nrulu 22 se redica plansore de confesionalisti,
pentru ca ar fi „*forte neconsiderati si asu-
priti de semi-inteliginta confratiloru si conatio-
naliloru lor de alta confesiune*,” si — pentru
ca acestia mai nainte cu cati-va ani „*au
strafornatu scola loru confesionule in comu-
nale si simultana—pre cum li se impara — nu
mai intru interesulu personale alu unora, ér nu
alu santei cause*,”

„*Mai multi*” confesionalisti trebuie se
spuna mai lamuritu, ca — ce e a se pricepe
prin semi-inteliginta; caci altminte se va
crede, cumca intréga inteliginta gr. catolica
este semi-inteliginta, éra gr orientaliiloru —
„*inteliginta intréga*,” pre candu acosta inte-
liginta sémene unui maru, pre din afara
frumosu, ér in intru vermenosu.

Ca a dechiaratu fratii de alta confesiune
scola loru de comunale, ast'a este treb'a loru,
ei remanu responsabili si pentru urmari. Nu
s'a facutu din nici unu interesu personale;
caci — cine altulu pote se aibe folosu dupa
scola comunale din Varadia, de catu teneri-
mea din Varadia, carea este — asiá dicendu
in totalitate — *tenerimea romana*.

Domnii „*Mai multi*” confesionalisti
— nu pricepu, ca prin ce mediloce au
essoperatu comunalisti ajutoriu de 10.000
fl. de la regimu pentru d'a edificá pompós a
scola comunala; de asemenea nu pricepu,
ca — pre ce temeiu comunalisti si-atri-
buescu unu mare meritu pentru redicarea
acelei scole.

Pre ce cale, prin ce mediloce s'au esso-
peratu acelu ajutoriu de la guvernulu, — ac-
sta scie acelu inaltu guvernulu; ér ca confesio-
nalistii nu pricepu meritul pentru redicarea
scolei, este o dovéda mai multu despre inte-
liginta loru cea mare. Meritul este alu
tuturoru cati s'au dechiaratu si se vor dechia-
rá pentru scola comunale: cei ce s'au dechia-
ratu, s'au dechiaratu din convictiune, fora
nici unu interesu particulariu; ér ca — facu-
t'au bine? acosta va alege viitorulu. Domnii
comunalisti nu invedu pre confesionalisti cu
totu cu scola loru.

Cumca meritiulu edificiu alu scolei
comunale este numai pentru scola, macar ca
invidia confesionalistiloru nu vré se véda
acosta — se dovedescu prin apriat'a fapta,
ca — „*salele sunt pline de prunci, unde cu
celu mai bunu succésu li se propunu inveti-
aturele necesarie unui omu pentru vietia pra-
ctica*.”) Ce se atinge de biserica, apoi noi asiá
credemu, ca pre aceea comunaltatea scolei
nu o va derima, — mai vertosu ca religionea
si in scola comunale se propune intocma casi
in cea confesionala.“

El adeveratu ca confesionalistii au fost
constrinsi si ei a contribui la edificarea scolei
comunali, firesece, caci scola comunale este a
tuturora, apoi si deca astadi nu li place si —
in man'a loru o respingu, dar mane poi-
mana vor imbracisii-o cu ambe manele. Nu
e insa adeveratu, si confesionalistii insinua
fora nici catu temeiu, ca greco-catolicii ar fi
denunciatu susu la guvernulu, cumca intréga
comun'a afara de pucini omeni nepacincii —
ar fi pentru scola comunale. Arestarea din
capulu locului s'a facutu, ca greco-orientalii
sunt pentru scola confesionala si ca sunt
285 din 800 de familie. Acosta proportiune
se pote dovedi cu datele autentice dela anti-
stia comunale. Este conscriptiunea facuta

Vedeti cum publicamu noi din cuventu in cu-
ventu cele ce suna bine si cuprindu lucru demnu d'a
fi cetitu! Red.

pentru repartirea salariului dela scóla confesionala.

Cumca poporul ce adere la scóla confesionala ar avé posesiune, pamentu — mai multu de câtu maioritatea comunalistilor, inca este o asertiune greu de doveditu.

Caus'a cá nu s'au incassatu sumele repartite pentru léfa docentului confesionalu — nu sunt comunalistii, nici chiar antistia comunale, cáci repartitiunea s'a facutu, dar incasarea s'a opritu tocmái prin confesionalisti; dóra chiar prin aceia, cari astadi se plangu cá nu s'au incassatu! — Invetiatiurulu confesional de mai nainte inca a patit'o asiá, si a fost constrinsu a-si scóte biét'a léfa restante de mai multi ani prin essecutiune judecatorésca. —

Ca de incheiere si incoronare — cei „*Mai multi*“ se dechiara si circumseriu de nisce ómeni demoralisati si corupti.

Atát'a essenti'a respunsului. —

Nu cunóscemu nici pre un'a, nici pre alt'a parte; dar — ii tionemu si pre unii si pre alii de romani, si asiá dara de frati ai nostri, si — ne dóro nespusu, cá din acestu respunsu, cum este elu in manele nóstre, resufla o ura si desconsideratiune afunda, pre carea — din cele publicate in „*Albi a*“ nrulu 22 nepotend'o justificá, trebue sè ni-o splícámu din alte imprejurári fatali! Ne dóro acést'a ne'tielegere si sfasiare intr'o comuna ca *Varadia*, care déca ai nostri toti ar fi toti in buna armonia, curendu ar ajunge a fi totu dominantu si conducetoriu pentru tóte comunele din acelu juru. —

Varietati.

„**Multi astfelu de supremi comiti poffimú patrii!**“ Cu aceste cuvinte incheia „*P.Napló*“ o notiia despre visitarea comunei *Vesesháza* din Carasiu, prin Ill. Sa dlu supremu comite Giuri Ivackovics! Dar — nu ne mirámu; cáci foi'a deákista n'o face pe temeiuu intemplárii de la *Ciacova*, séu dóra altele asemeni, ei o face pe temeiuu reportului, carele spune, cum dlu supremu comite a indemnatu locuitorii nemti din *Vesesháza*, ca sè invetie limb'a magiara, apostrofandu-li cu entusiasmu, cátu de mare trebuintia este astadi, ca *fe-cine sè scie limb'a magiara!* — Atát'a ajunge sub stepanirea presinte in Ungaria, pentru ca cineva nainte domniloru de la potere sè fie *omú mare, omú bravu*, si sè se coplesiesca cu laude si distinctiuni! De act s'a inceputu propriamente cariera cea nalta a dlui *G. Ivackovics*, densulu adeca la 1868 candu s'a desbatutu legea pentru nationalitati, dupa esirea deputatiloru nationali din Casa, a avutu curagiulu d'a spune, cá — si densulu este deputatu alesu de romani, dar elu néga, cá cererile deputatiloru nationali ar fi trebuintiele si cererile poporului romanu! Prin atát'a — cararea i-a fost deschisa.

(Cu parere de reu constatámu,) cá *Conchiamarea* comitetului centrale alu Reuniunei politice a tuturoru romaniloru din cottulu Aradului — la *siedintia* *straordinaria* pe diu'a de 10 maiu n. dupa médiadi la 4 óre, — ni-a venitu pré tardiu, pentru d'a mai poté fi publicata in nrulu precediate. —

(*Teatru romanu de diletantu in Logosiu.*) Dupa cum ni anuncia unu afisiu mare, in diu'a de 10 maiu n. Reuniunea romana de cantári din Logosiu va representá in teatruu de acolo dóne piese teatrali, un'a — „*Diece barbati si numai o fameia*“, opereta comica intr'unu actu, de Bayer; alt'a — „*Opalma la balu mascatu*“, comedia intr'unuactu de G. Bengescu. — Nu potemu destulu sá laudámu junii nostri din Logosiu, cari — in locu sè-si manace timpulu in petreceri de totu felu prin lucrurile publice, s'au pusu a profitá de órele libere ce au, spre a-si face si sie o placere adevérata, si a dá si publiculu distractiune si invetiatura. —

(*Teologii din seminariulu archi-diecesanu alu Blasiiulu*), pre cum ni se anuncia, si acestu anu, si anume in 16/ maiu vor tiené „*Mai alulu*“ loru, devenitu dejá o serbatoria nationala, si lu-vor tiené ér in „*Berculu metropolitánu*“, peste *Ternava-mare*. — (T. C.)

* * (Dats fórté interesanti) despre starea armatelor si costulu acelorá in timpu de pace — in Imperiulu germanu, in Francia si

Austro-Ungaria — aduse de curendu intr'o cuventare a sa parlamentaria ministru cis-laitanu pentru militie. Dupe acelea armat'a germana in timpu de pace — numera afora de oficiari 401.659 capete, si bugetulu ei se urca 373.225 de taleri; ér pre an. v. 1875 mai cerendu-se 19 mill'óne, astfelu, incátu costulu intregu va fi peste 109 millione taleri, séu — in bani de ai nostri ca la 170 mill. florini v. a. Armat'a Franciei in timpu de pace e: 460.186 de capete, ér ordinariulu speselorú ei, impreuna cu pensiunile face: 528,509.225 de franci, deca departe peste 200 millione de fl. v. a. In Austro-Ungaria statulu de presentia pre timpu de pace e — cu totu cu militi 264.286 capete, cu unu ordenariu in bugetu — de 96,266.600 fl. v. a. Pe aceste date radimatu, ministruu austriacu de militi aretá, cumca armat'a austro-ungara cu 89,714 capete este mai mica, si bugetulu cu 23,108.390 fl. este mai pucinu, decátu ce ar fi sè fie dupa proportiunea armatei gormane. Dupa normalulu din Germania, unu soldatu costá 225 de taleri pe fie care anu; multu mai multu de câtu la noi si de câtu in Francia, dar — mai pucinu decátu in Anglia.

(*Neologu.*) Crud'a mórté in 14/26 aprile rapí din viétia pe fiic'a demnului preotu *Damascenu Serbu* din *F. Girisiu*, cu numele *Flóre*, intr'adoveru una *flóre* plapanda, in fraged'a-i etate de abia 14 ani. O doplangu cu doiozia toti ai ei si cáti o cunoscemu. *Fis-i tierin'a usióra!* — (I. B.)

Telegramele mai nóne despre Spania,

datate de ieri in 8 maiu, ni spunu, cumca in Madridu se lucra despre compunerea unui *Cabinetu nou*, si Serrano, a cerutu timpu de 8 zile spre a se socoti, cá óre formá-va unu ministeriu republicanu cu *Castelar* in frunte, séu unulu de reconciliatiune cu *Topete*, séu unulu constitutional — cu *Zabala*? Elu insusi, *Serrano*, este plecatu politice de reconciliatiune.

Dalta parte, de pre campulu de resbelu se suna, cá *Carlístii* s'ar fi reculesu si concentratu in mare numeru, si ar inaintá érasu spre *Bilbao*, de uude au fost alungati. —

Cursurile la burs'a de Viena,

dupa insciintiárele telegrafice din 8 maiu n. Ront'a in arg: 74. —; rent'a in hártia: 69.10; sortiurile de statu din 1860, intrege 104.50; patriarie: 109.60; sortiurile de la 1864: 135.30; sortiurile instat. de creditu: 158. —; sortiurile ture: 42.25; obligatiunile rurali ung: 74.50; transilvane: 71.50; banatice: 73.50; bucovinene: 77. —; actiunile inst. de cred.: 216.50; actiunile bancei nationale: 983. —; actiunile drumulu de feru austr. de nordu: 2056. —; actiunile drum. fer. romanu: 43. —; ung. orientale: 48.50; imprumutulu ung. pentru drumurile ferate; 93.25; agiulu argintulu: 106.50; galbenii imp: 5.35; napoleonorii: 9. —; rubl'a russa: 1.55; talerulu prussu: 1.66. —

Asemenate aceste cursuri cu cele ce am publicatu nainte de una septemana, se aréta tendint'a hártieloru pucinu alterata, a aurulu si argintulu inse ceva pucinu in susu. —

Publicatiuni tacsabili.

Anunciu.

Subscris'a veduva dupa *Iosifu Binder*, otelierulu de odinóra si in timpu de mai multi ani arendatorele *báiloru de Basna*, are onóre a face cunoscutu, cumca dens'a in loculu de cura *Basna* a luatú in arenda pentru sesonulu anului curinte dimpreuna cu *Restauratiunea Hotelulu mare*, ce este tocmái langa sioseá si are *trei-diece* de odái pentru pasagieri, mobilate elegantu si provideute cu confortu.

Comandele de locuinte, ce se vor face sub adres'a subscrisei pentru timpu anumitu, vor fi efeptuie cu promptétia. Se afla odái de datu cu cáte 40 cruceri, 80 cr. 1 fl. si 1 fl. 50 cr. pentru dia.

1-2

Sofia Binder,

la Casina din Mediasiu in Transilvania.

Concursu

Pentru ocuparea parochiei vacante gr. or. romane din *Vermesiu*, Comitatulu *Carasiulu*, protopresbit. *Jebelulu*, se deschi-

de concursu pana in 9 maiu a. c. cal. vechiu, in care dia se va tiené alegerea. —

Emolumentele impreunate cu acést'a parochia sunt: 60 jugere de pamentu, dintra care mai multe jugere suntu cu gáiu, adeca ne fructificabili, birulu de la 80 de case á 15 oche de cucuruзу, si stola dupa usulu vechiu, in valut'a vienéna.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia au a-si tramite recursele, instruate in sensulu statutulu org. si adresate Comitet. parochialu — catra dlu protopresv. *Alessandru Ioanovicu* in *Jebelu*. —

Vermesiu, in 20 aprile 1874.

Comitetulu parochialu,

in contielegere cu Dlu protopresviteru 2-3

Nr. Esib. 147.

Sied. plen. I.

Concursu.

La *Epitropia* provisorie pentru administrarea fonduriloru bisericesci si scolarie, comune dieceselorú romane greco-orientali de *Aradu si Caransebesiu*, s'a aflatu de ne-aperata lipsa si s'a decretatu deplinirea postulu de **contabilu**, cu unu salariu anuale de 1000 fl. v. a. si cu conditiune: ca doritorii de a ocupá acestu postu sè substérna aiciá petitiunile **pana la 30. maiu nou a. c.** provideute cu urmatóriele documinte, anume:

1. testimonia de calificatiune si despre desteritate speciala din contabilitate, (*Buchhaltung*), ce se recere la institutetele de comerciú, de creditu si de industria in generalu;

2. atestatu despre deprinderea practica si resp. servitiulu de pana acuma in acestu ramu;

3. adevérntia despre purtarea morala si sociala, despre cunoscint'a limbelorú si a corespundintiei usitate in ramulu comercialu, respective ia agendele de contabile.

Spre orientare se observa, cá afacerile interne decurgu *numai in limb'a romana*; inse actele precedinti ale diferiteloru fonduri fiindu mare parte in *limb'a germana*, ér unele mai recinti ocurendu si in *limb'a magiara*, pe langa cea romana, ca oficiala, dela contabilu se cere si cunoscint'a acestoru dóne limbe.

Aradu, din *siedintia* plenaria, tienuta in 3 maiu nou 1874.

Dr. Atanasiu Sándoru, m. p. presiedinte.

Petru Petrovicu, m. p. notariu interimalu.

2-3

Concursu.

Pentru ocuparea unei statiuni vacante de profesoru la *gimnasiulu rom. gr. or. din Bradu*, prin acést'a se escrie

conkursu pana in 21 maiu a. c. et. v. in care dia se va face si alegerea de catre representia gimnasiala.

Salariulu anualu, impreunatu cu acestu postu este: 600 fl. v. a. si se redie in rate lunarie anticipative, incependu 1. de la Octobré c. n. 1874, candu se vor incepe si prelegerile.

Doritorii de a concurge la acestu postu au a dovedí:

1. Cá sunt romani de religieuna gr. or.
2. Cumca au facutu cu succesu bunu cursulu filosoficu si filologicu la vre academiá din patria séu strainatate, sè celu putinu au depusu esaminu de maturitate si au terminatu cu succesu esente cursulu de 3 ani la vre-unulu institutetele teologice-pedagogice rom. or. din patria;
3. Cumca au avutu pana actu purtare morala nepatata.

Petentii si-voru adresá petitiuni la subsemnatulu in *Bradu Cott. Zaradului*.

Bradu in 20 aprile v. 1874.

Pentru Comitetulu reprezentantia gimnasiale:

Nicolau I. Mihelitanu,

protop. gr. or. alu *Zaradului* si presied. comitetulu.

2-3

Concursu.

Nr. Esib. 148

Sied. plen. II.

Pentru deplinirea postulu de *notariu la Epitropia* provisorie a fonduriloru bisericesci si scolarie, comune dieceselorú romane greco-orientali de *Aradu si Caransebesiu*, impreunatu cu salariu anuale de 800. fl. v. austriaca.

Competitorii la acestu postu sunt s'ati a substerne aiciá suplicele **pana la 3 maiu nou a. c.** si cu documinte a aretá:

1. Calificatiunea si desteritate practica receruta pentru agendele notariali, adu deprinderea in *conceptu* resp. in scriere a corespundintieloru, in *redigerea* *protocollorú* despre *siedintie* si peste totu manipulare afaceriloru de cancelaria.

2. Pe langa prefect'a cunoscintia a limbilorú oficiali romane, se recere si cunoscintia celei magiare si germane; mai vertosu de privint'a actelorú precedinti, scrise in acesti limbe;

3. Servitiile, de pana acuma, purtare morala si sociala nepetata, — si ocupatiunale actuala.

Aradu, din *siedintia* plenaria a *Epitropiei* provisorie, tienuta in 3 maiu nou 1874.

Dr. Atanasiu Sándoru, mp.

presiedinte. *Petru Petrovicu* mp. notariu interimalu.

2-3

Loculu de cura

pe

INSUL'A MARGARETEI,

in nemedilocita apropiare de capital'a si resiedintia Budapesta.

Temperatur'a fantaneloru artesico de 35° R. — Cade de porcelanu si de marmure, pre cum si separe in pétra, si cu aparate de confortu, — partie de parcu maretie, — acru escelinte, — 300 de odái provideute cu dufutulu, — salonu de conversatiune, — gazete din tiera si din strainatate, — musica pre fie-care dia.

Morburile intru cari ap'a insulei Margareta s'au folositu cu succesu favorabilu sunt:

Podagra — reumele la incheieturi de musculi si de nervi — inflamárele chronice de incheieturi si de pele — contractiunile si intiepenirile dupa podagra, vatemári esterne si tifus; bólele chronice de pele; — dorerile ce provinu de la vatemári din afora séu de versatu; — plegele dorerose; — pétra din besica; — impedecárele in menstruatune. etc. etc.

S'au folositu cu bunu succesu termele in intru, la morbulu catáruulu chronicu de stomacu, si de pantece. Pe insula se afla spicoria. *Dr. Verzar* este mediculu ord.

Se concede scadiementu in pretiu — la abonametu séu cumperare impreuna de bilete pentru bai si pentru vaporu.

Locuitoriloru pre insula li se facu favoruri atátu la báð, cátu si la vaporu.

Comunicatiune cu capital'a in fie-care óra cu vaporulu.

Sesonulu de véra se 'ncepe la 1 maiu.

Comande pentru locuinte primesco

4-6

Inspectoratulu

Insul'a Margaretei p. ult. *Buda-Vechia*.